

Żerdzianki (*Monochamus Dejean*)

Opis agrofaga i zasięg występowania

Rodzaj chrząszczy rozprzestrzeniony na całym świecie, reprezentowany przez ok. 130 gatunków (w Polsce wykazanych pięć gatunków).

Rośliny żywicielskie

Szkodniki rozwijają się na drzewach iglastych. Zakres roślin żywicielskich jest uzależniony od gatunku żerdzianki. Mogą występować również w drewnie pozyskanym z wcześniej zasiedlonych drzew, a nawet w wyrobach wykonanych z takiego surowca.

Objawy występowania i szkodliwość

Jaja są składane pod korą, w wygryzionych przez samicę podłużnych nacięciach (kora cienka) lub lejkowatych jamkach (kora grubsza). Larwy żerują wewnątrz roślin lub w zasiedlonym drewnie. Są budowy typowej dla larw chrząszczy z rodziny kózkowatych. Mają wydłużone, spłaszczone grzbieto-brzusnie ciało z głową wciągniętą w rozszerzone przedplecze. Brak odnóży. Zabarwione białokremowo z ciemną głową. W zależności od gatunku osiągają długość ok. 20–60 mm. Powodują rozległe uszkodzenia różnych partii drzewa. Młode larwy żerują tuż pod korą wygryzając placowate komory, starsze wgryzają się w głąb tworząc spłaszczone w przekroju korytarze. Ich przebieg i wielkość są uzależnione od grubości drewna, jego położenia oraz od gatunku żerdzianki. W cienkich gałęziach i strzałach korytarze przebiegają na wylot przez cały przekrój, w grubszych biegną łukowato w głąb. Korytarze początkowo są wypełnione brunatną mączką, potem ciasno ubitymi trocinkami. Wiórki mogą być usuwane do korytarza pod korą, a stamtąd na zewnątrz. Na końcu korytarza znajduje się kulebka poczwarkowa odizolowana grubą zatyczką z wiórków. Poczwarka typu wolnego przypomina

postać dorosłą. Jest zabarwiona białawo. Ma czułki spiralnie zwinięte na brzusznej stronie ciała. Dojrzały chrząszcz opuszcza miejsce przepoczwarczenia przez okrągły w przekroju korytarz i otwór wylotowy. Postać dorosła to chrząszcz o umiarkowanie wydłużonym ciele, osiągający ok. 20–50 mm długości. Ciało w zależności od gatunku czarne lub w wielu odcieniach barwy brunatnej, pokryte różnie zabarwionymi włoskami tworzącymi często charakterystyczny wzór. Czułki dłuższe od ciała, przy czym u samców są znacznie dłuższe niż u samic. Postaci dorosłe mogą ogryzać młode pędy w wyniku czego pojawiają się wycieki żywicy w miejscach zranień, a młode gałązki oblamują się. Żerdzianki są znanym wektorem kwarantannowego gatunku nicienia: węgorka sosnowca (*Bursaphelenchus xylophilus* (Steiner et Buhere) Nickle et al.).

Sposoby rozprzestrzeniania i przenikania

Szkodniki rozprzestrzeniają się naturalnie poprzez przeloty dorosłych chrząszczy. Gatunek rozwlekany również wraz z przesyłkami zasiedlonego materiału, głównie surowca drzewnego i wyrobów drewnianych, w których znajdują się stadia przedimaginalne tych chrząszczy.

Zwalczanie

Zwalczanie polega na usuwaniu i korowaniu zasiedlonych drzew oraz wykładaniu drzew pułapkowych.

Wymagania fitosanitarne

W Polsce obowiązkowi zwalczania podlegają żerdzianki nieeuropejskie.

Żerdzianki (*Monochamus Dejean*)

Larwa, poczwarka i postać dorosła żerdzianki.

Spłaszczone w przekroju korytarze larw żerdzianek w drewnie świerkowym, widoczne wypełniające je ciasno zbite trocinki.